

4. Махнуша С. М. Аналіз бренд-колеристики як інструменту впливу на цільову аудиторію бренду / С. М. Махнуша, Н. Є. Косолап // Маркетинг та менеджмент інновацій. – 2011. – № 2. – С. 95–104.
5. Типология корпоративных культур [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <<http://www.hr-portal.ru/node/55333>>.
6. Яворська Т. В. Оцінка ефективності корпоративної культури / Т. В. Яворська, А. Н. Следь // Взаємодія держави і ринку: досвід, тенденції та перспективи розвитку : всеукр. студ. наук.-практ. конф. : матеріали. – Донецьк : ВІК, 2010. – С. 408–413.
7. Статистичні дані підприємницької діяльності України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <ukrstat.gov.ua>.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.
© В.М. Селютін, Ю.О. Боюнець, 2012

УДК 339.137.2

О.В. Ольшанський, канд. екон. наук
Ю.О. Полтавцева, студ.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ

Розглянуто основні напрями підвищення конкурентоспроможності продукції українського птахівництва на світовому ринку, проблеми її розвитку. Досліджено сучасний стан виробництва м'яса птиці в Україні та перспективи розвитку.

Рассмотрены основные направления повышения конкурентоспособности продукции украинского птицеводства на мировом рынке, проблемы ее развития. Исследовано современное состояние производства мяса птицы в Украине и перспективы развития.

The main directions of improving the competitiveness of Ukrainian poultry products in the world market, the problems of its development. The modern state of poultry meat production in Ukraine and prospects.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Україна має значний потенціал для продажу продукції птахівництва на міжнародному ринку, але для здійснення цього проекту потрібно реалізувати певний перелік заходів. Серед них особливе місце посідають заходи щодо підвищення якості сировини та готового

продукту, бо лише продукція екстра-класу вживається закордонними споживачами. Одним із шляхів досягнення цього є інвестиції в розвиток фермерського господарства, тому що така форма наразі актуальна для розвинених країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми стану вітчизняної галузі птахівництва, шляхи забезпечення якості м'яса птиці, а разом з тим і значного підвищення конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках розглядалися такими дослідниками: Ю.В. Бондаренко, І.О. Щетиніна, В.І. Д'яченко, О.О. Катеринич, О.В. Терещенко, С.В. Руда, Н.Н. Братішко, А.М. Котік, В.О. Труфанов, В.В. Рухляда, В.П. Хвостик, Д.М. Микитюк, О.Т. Гадючко.

Мета та завдання статті. Розробка рекомендацій щодо покращення наявного стану українського птахівництва, що дозволить значно збільшити виробництво якісного м'яса птиці і, відповідно, позитивно вплине на експорт даної продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення рівня продовольчої безпеки держави на основі нарощування виробництва продуктів харчування, поліпшення їх якості та збалансованості за поживними елементами, а також забезпечення захисту інтересів вітчизняного виробника є стратегічним пріоритетом соціального та економічного розвитку України в умовах ринкових перетворень. Вирішення харчової проблеми – це продукти птахівництва, зокрема, виробництво пташиного м'яса, що за співвідношенням ціни та якості, враховуючи купівельну спроможність населення України, займає провідну позицію. Проте в агропромисловому виробництві України галузь птахівництва залишається проблемною, хоча в той же час стрімко розвивається. Створити сприятливі умови для підвищення ефективності птахівництва в цілому, забезпечити населення високоякісними продуктами харчування, витримати значну конкуренцію на внутрішньому ринку і знайти шляхи виходу на зовнішній ринок – ось перелік далеко не всіх питань, які стоять перед галуззю на сучасному етапі розвитку.

Великі можливості забезпечення високої територіальної концентрації поголів'я із застосуванням сучасних індустріальних методів утримання птиці, інноваційних досягнень сприяють зростанню продуктивності праці в галузі. Птахівництво досить ефективно реагує на розвиток інтенсифікації виробництва, і належить до числа галузей, які мають можливість здійснювати розширене відтворення за рахунок упровадження прогресивних технологій, застосування інновацій і випуску конкурентоспроможної продукції. Тут виробляються цінні, необхідні для населення м'ясо птиці та яйця, які можуть відповідати

світовим стандартам. У розвитку цієї галузі світова економіка в цілому набагато випередила країни, що розвиваються, або звільнилися від тоталітарного режиму. В Україні ця галузь потребує прискореного технічного переоснащення, застосування прогресивних технологій. Світова практика доводить, що країни, в яких широко застосовують інноваційні досягнення, знаходяться в авангарді розвитку. Кожна національна інноваційна система несе в собі певну історичну спадщину нації, але інноваційні системи кожної країни не можуть існувати без інтеграційних взаємовідносин зі світовими системами, а також з окремими країнами.

Основними чинниками розвитку галузі, окрім інвестицій, є технічне переоснащення та розширення виробничих потужностей птахівничих підприємств, якісне поліпшення племінних ресурсів, сучасний менеджмент і державна підтримка. Усе це повинно здійснюватися шляхом запровадження спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість та введення фіксованого сільськогосподарського податку, доплатою сільгоспідприємствам за проданих на забій кондиційних курей-бройлерів, частковим фінансуванням програми селекції у птахівництві, здійсненням фінансової підтримки підприємств через механізм здешевлення коротко- і довгострокових кредитів, частковою компенсацією 30% вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва, кліткового обладнання й придбання його за умовами фінансового лізингу.

Протягом останніх років в Україні спостерігається чітка тенденція до збільшення споживання м'яса птиці на душу населення порівняно з аналогічним показником для інших видів м'яса. Зокрема, споживання м'яса птиці на душу населення протягом 2010–2011 років збільшилось з 7,4 до 13,7 кг, до 2012 року очікується збільшення споживання м'яса птиці майже вдвічі.

Але й міжнародна торгівля м'ясом птиці набуває дедалі більшого значення, незважаючи на те, що лише 14% виробленої продукції продається на міжнародному ринку. Найбільшими експортерами м'яса птиці є США, на яку припадає 46% світового експорту, Бразилія – 22%, Китай – 9,1% і Таїланд – 9%, а серед країн Центральної і Східної Європи на Угорщину припадає 1% експорту [1].

У країнах ЄС виробництво м'яса характеризується певними особливостями: поголів'я майже всіх видів тварин має тенденцію до скорочення. Виробництво м'яса бройлерів зосереджено в обмеженій кількості країн: 19,1% – Великобританії, 17,4% – Франції, 15,2% – Іспанії, 11,2% – Італії. За останні роки, унаслідок дотримання вимог

Світової організації торгівлі 15 країн ЄС втратили частину ринку м'яса, що сприяло збільшенню доступу інших країн на ринок [2].

Упродовж останніх чотирьох років в Україні відмічено тенденцію до збільшення поголів'я птиці (у межах 2,5...6,0%). У 2011 році розвиток галузі птахівництва відбувався швидкими темпами. Так, на кінець 2011 р. в усіх категоріях господарств поголів'я птиці збільшилось на 2,8% проти рівня 2010 р. і становило 166,5 млн голів [3].

Невелика тривалість періоду вирощування птиці та швидка окупність вкладених ресурсів, а також скорочення пропозиції інших видів м'яса (яловичини та свинини) сприяли відновленню та створенню великих птахофабрик та птахокомплексів, у результаті чого відбулося збільшення поголів'я птиці всіх видів сільськогосподарських підприємств.

На кінець I півріччя 2012 р. поголів'я всіх видів прогнозується на рівні 201,4 млн голів. Зростання поголів'я птиці всіх видів у прогнозованому періоді буде обумовлено збільшенням поголів'я молодняку.

Збільшення обсягів виробництва м'яса птиці зумовлене, насамперед, зростанням попиту з боку населення та підприємств харчової промисловості. Крім того, м'ясо птиці стало заміником для більшості споживачів інших видів тварин м'яса з огляду на те, що останніми роками відбувається суттєве скорочення пропозиції м'яса великої рогатої худоби та свиней, а відповідно зростають і ціни на них. Крім того, чимало споживачів змінило свої смаки і вподобання відносно того чи іншого м'яса на користь дієтичного м'яса птиці. Сільськогосподарські підприємства всіх форм власності у 2011 р. реалізували на забій птиці (в живій масі) на 25,5% більше проти попереднього року (табл.) [4].

Прогноз наступного розвитку галузі згідно з програмою асоціації «Союзу птахівників України» при сприянні Міністерства аграрної політики України додає оптимізму. Так, виробництво м'яса птиці за 2012–2013 рр. планується збільшити: за всіма категоріями господарств – у 1,16 разу, приріст – у 1,15 разу, господарств населення – в 1,05 разу, виробництва м'яса птиці в усіх категоріях господарств у забійній вазі – в 1,18 разу; виробництво м'яса птиці всіх видів у живій вазі сільськогосподарськими підприємствами всіх форм власності планується збільшити в 1,2 разу. Сума необхідних інвестицій у розвиток промислової інфраструктури виробництва м'яса бройлерів в 2012 р. передбачається в розмірі 1668,8 млн грн, що на 324,8 млн грн менше, ніж у 2011 р. Також передбачається створення науково-

методичного забезпечення на базі новітніх досягнень у сфері науки й техніки.

Україна завдяки сприятливим агрокліматичним умовам має один з найбільших у світі потенціалів для розвитку агропромислового комплексу (АПК) як у галузі рослинництва та продуктів його переробки, так і у сфері тваринництва та виробництва м'ясопродуктів, та птахівництва. Тож слід намагатися реалізувати цей природний та людський потенціал. Знайти своє місце в світовому виробництві з залученням наукових досягнень різних напрямів.

Таблиця – Вирощування та реалізація птиці сільськогосподарськими підприємствами України

Період	Вирощування (в живій масі), тис. т	Реалізація на забій (в живій масі), тис. т
2008 рік		
1 квартал	98,1	97,2
1 півріччя	205,8	191,6
9 місяців	326,0	288,8
За рік	462,9	434,1
2009		
1 квартал	128,2	119,8
1 півріччя	274,8	259,7
9 місяців	420,4	392,0
За рік	582,6	544,7
2010		
1 квартал	159,0	148,6
1 півріччя	236,0	310,2
9 місяців	510,4	481,7
За рік	623,5	608,0
2011		
1 квартал	168,9	157,6
1 півріччя	381,2	354,4
9 місяців	611,6	567,2
За рік	689,0	656,6

Глобалізаційні процеси в Європі та світі, пошук іноземними компаніями шляхів розширення ринків збуту, недосконалість державного регулювання імпорту продукції в Україну, призводять до

постійного збільшення імпорту продукції птахівництва на територію нашої держави. А це, у свою чергу, веде до постійного зростання конкуренції на внутрішньому ринку України.

Поряд із цим, низька ефективність вітчизняних підприємств-виробників м'яса птиці порівняно з іноземними конкурентами не дає їм можливостей виходу на світові ринки.

Вступ нашої держави до СОТ та зменшенням державних обмежень на імпорт продукції зумовлюють його постійне зростання. Крім того одним з не менш важливих чинників зростання імпорту є значно нижча вартість продукції, що імпортується, порівняно з вітчизняною, а якість не поступається.

За таких умов ключовим чинником зростання ефективності вітчизняного м'ясного птахівництва повинно стати зростання конкурентоспроможності продукції.

Основні чинники, що впливають на конкурентоспроможність продукції [5]:

1. Собівартість продукції, її ціна, чим нижчою буде собівартість, тим нижчою буде й ціна реалізації. Зниження собівартості продукції українського м'ясного птахівництва можливе за рахунок упровадження нових технологій, з метою підвищення продуктивності праці та економного використання ресурсів, упровадження технологій безвідходного виробництва.

2. Якість продукції. Споживач за інших рівних умов обере продукцію, якість якої вища.

3. Асортимент продукції. Підприємство, що пропонує на ринку ширший асортимент продукції має значну перевагу перед іншими виробниками. На сьогодні склалась така ситуація, що асортимент імпортованої продукції м'ясного птахівництва на територію нашої держави незначний і наведений двома-трьома видами продукції (курячі стегенця, курчата-бройлери), тоді як на внутрішньому ринку відчувається потреба в інших видах продукції, таких, як: філе птиці, супові набори з птиці, м'ясний фарш та ін. Таким чином, розширення асортименту виробництва продукції дасть змогу українським птахопереробним підприємствам зайняти наявну «нішу» на ринку, у результаті чого зросте їх конкурентоспроможність як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

4. Механізм державної підтримки вітчизняних товаровиробників. За рахунок державних дотацій вітчизняних виробників продукції птахівництва останні отримують певні конкурентні переваги порівняно з іноземними підприємствами. І не зважаючи на те, що в умовах СОТ розміри державних дотацій суттєво обмежені, за допомогою підтримки держави на законодавчому рівні українські

виробники можуть значно посилити свої конкурентні позиції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Шляхами такої державної підтримки повинні стати: удосконалення механізму державних дотацій птахопереробних підприємств через спеціальний режим оподаткування податком на додану вартість; удосконалення системи оподаткування, розвиток системи пільгового кредитування підприємств аграрного сектору; удосконалення підтримки підприємств-експортерів продукції птахівництва.

Крім вище перерахованого, важливим інструментом для підвищення конкурентоспроможності підприємств птахопереробної галузі є оцінка і прогнозування рівня конкурентоспроможності на перспективу, а не лише результати ретроспективного аналізу.

Зі всього вищесказаного можна зробити висновок, що в умовах глобалізації економіки зростання конкурентоспроможності продукції є ключовим чинником ефективного функціонування українських підприємств – виробників м'яса птиці. Отже, у разі дотримання низки умов, під час упровадження значного переліку засобів, Україна, покращивши якість як сировини, так і готової продукції, перетвориться на провідного гравця на міжнародному ринку.

Висновки. Наявність в Україні багатьох невіршених проблем у галузі птахівництва блокують її подальший розвиток. Виробництво продукції неналежної якості, низька якість племінного матеріалу, комбікормів, використання застарілого обладнання, недотримання умов утримання худоби – це основні причини низької конкурентоспроможності цієї продукції на міжнародній арені. Вирішенням даних проблем повинні займатися як приватні підприємства, так і держава. Лише за цієї умови може бути значно збільшено експорт продукції птахівництва, а також конкурентоспроможність українських підприємств.

Список літератури

1. Дацій О. І. Розвиток інновацій у птахівництві / О. І. Дацій, О. О. Кузнецов // Економіка АПК. – 2011. – № 1. – С. 89–93.
2. Колесова Л. В птичьем царстве-государстве / Л. Колесова // Мясной бизнес. – 2008. – № 4. – С. 26–28.
3. Копитець Н. Г. Ринок м'яса птиці / Н. Г. Копитець // Мясной бизнес. – 2008. – № 4. – С. 100–107.
4. Петров Ю. Є. Підсумки роботи галузі птахівництва України у 2007 році / Ю. Є. Петров // Сучасне птахівництво. – 2011. – № 1. – С. 2–4.

5. Ярошенко Ф. О. Птахівництво України : стан, проблеми і перспективи розвитку : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.07.02 / Ф. О. Ярошенко. – К., 2004. – 33 с.

Отримано 30.03.2012. ХДУХТ, Харків.
© О.В. Ольшанський, Ю.О. Полтавцева, 2012

УДК 65.015.3:640.432

В.М. Селютін, канд. екон. наук
Г.В. Токарчук, асп.

РОЗРОБКА МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Розглянуто питання обліку інноваційної діяльності. Наведено аналіз існуючих форм звітності для промислових підприємств. Визначено такі головні чинники реалізації сервісних інновацій, як взаємна компетенція, динамічна орієнтація на клієнтів, якість знань на підприємстві. Запропоновано форму аналізу та звітності інноваційності на підприємстві готельного господарства.

Рассмотрен вопрос учета инновационной деятельности. Приведен анализ существующих форм отчетности для промышленных предприятий. Определены такие основные факторы реализации сервисных инноваций, как взаимная компетенция, динамическая ориентация на клиентов, качество знаний на предприятии. Предложена форма анализа и отчетности инновационности на предприятии отельного хозяйства.

The matter of Innovative Activities Accounting has been considered in this article. Analyzes of current forms and reports for industrial and manufacturing enterprises is given. Authors have identified main factors within the realization of service innovation, namely – mutual competence, dynamic client orientation, knowledge quality. New form for analyze and reporting has been proponed for the hotel business enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сучасному етапі необхідність переходу економіки на інноваційний шлях є одним із значущих факторів прискорення економічного зростання країни, технологічного й соціально-економічного розвитку, забезпечення економічної безпеки та конкурентоспроможності на світовому ринку. Одним із методів контролю та аналізу інноваційної діяльності є система обліку та звітності для окремих галузей господарства. Нині інновації